

il-Huttafa

Numru 179

Novembru - Dicembru 2023

Bekkacc

#bieb Huttaf...

Hehe, ma
lilstx ta' Father
Christmas dis-
sena?

Kważi
tistenna se
jittfaccia xi
pixie!

Meta nisma' u nara kemm għad hawn nies li ma jimpurtahomx min-natura inkun nixtieq insir superhero u nbiddel id-dinja!

L-istorja tas-siġar tal-Mosta (paġna 3) naħseb ilkoll smajtu biha. Meta l-Kunsill Lokali qablu li jneħħu s-siġar tal-pjazza, ħadd minnhom ma qal:

"L-ghasafar li jorqdu fihom fejn ha jmorru?"

Meta talbu għall-permess biex jagħmlu din l-istraġi qalulhom iva. U ħadd ma qal:

"U l-1200 zakak abjad li jorqdu fihom kull filgħaxija fejn se jistkennu, speċjalment issa li dieħla x-xitwa?"

Qisu ħadd ma jaħseb fin-natura ħlief aħna li nħobbuha.

Għalhekk tifħmu kemm huwa importanti li jkun hawn għaqdiet bħall-BirdLife. Inkella min se jaqbeż għalihom l-annimali u l-pjanti?

Importanti li dawn l-ghaqdiet ikomplu jikbru u li jkollhom iktar membri.

Il-membri tagħna mhux biss jitgħallmu fuq in-natura **imma lin-natura jridu jgħinuha wkoll**, kif għamlet il-ħabiba tagħna Kimberley (paġna 13).

Ħafna min-nies li llum imexxu l-BirdLife u anke għaqdiet ambientali oħra jnien kienu membri fi Klabb Huttaf meta kienu daqskom. Mela xiex!

Għalhekk jekk għandkom ħbieb li bħalkom iħobbu n-natura ħajruhom jidħlu wkoll fi Klabb Huttaf.

Imma issa ha nħallikom għax irrid immur nagħżel kostum ta' superhero! U rrid nivvinta isem ukoll. Jekk tiġikom xi idea għiduli ta!

Nawguralkom Milied sabiħ!

Victor

Victor Falzon
L-Editur

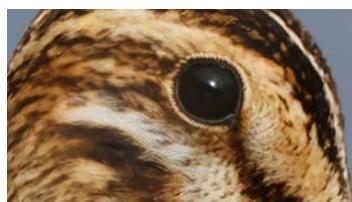
Brrr!
X'bard!

Bekkaċċ

Common Snipe *Gallinago gallinago*

Il-bekkaċċ għasfur tax-xtut sabiħ u mbaċċaċ b'munqar twil ħafna. Dan jużżeħ biex iħaffer fit-tajn ifitħex hniex u dud x'jiekol. Il-bekkaċċ mhux faċċi tarah għażiex misthi u jħobb jistaħba. Barra minn hekk il-kulur ta' riċu jaqbel ħafna mal-weraq u l-haxix niex max-xtut tal-widien u l-ghadajjar fejn iħobb joqgħod.

Ritratt ta' Aron Tanti

Roqgħa sabiħa ta'
faqqiegħ qishom qniepen
żgħar qed jikbru f'wied
għad-dell ta' sīgra kbira

F'dil-ħargħ...

Mill-editur	2
Aħbarijiet	3
X'għandna mid-dinja?	3
Għaliex?	4
L-ghasafar kollha!	5
Id-Dodo	5
Dinja Wahda	6
Ix-Xitwin	7
Čikonja Sewda	8–9
Pine woodland	10
Aġħti l-kulur	11
Photo gallery	11
My teachers the birds!	12
X'rajt fuq il-bejt!	13
I'm dreaming...	14
Il-pipistrell	15
The Clear Lakes	16

Kitbu

Thais Amaral u Charlie Matthews (National Aquarium), Elena (Ecohive), Desirée Falzon, Victor Falzon, Nicholas Galea, Kimberley Marie Gatt

Klabb Huttaf

Klabb Huttaf is the junior (under 16) section of BirdLife Malta. Members

- can attend club activities, like walks, birdwatching, visits to nature reserves, boat trips and work to help nature
- receive *Il-Huttafa* every two months.

Your family too can become member, and you will then get *Bird's Eye View* magazine too. Annual subscription is €10 for Klabb Huttaf and €20 for Family.

Kuntatti

tel 21347645 / 21347646
emergency injured bird 79255697

address 57/28 Triq Abate Rigord
Ta' Xbiex XBX 1120

editor email victor.falzon@birdlifemalta.org
general email info@birdlifemalta.org
website www.birdlifemalta.org

L-uffiċjali tal-Kunsill tal-Mosta riedu jsebbħu l-pjazza tar-raħal. Deħrilhom li ringiela siġar tal-fikus kien qed ikerrhu!

Dawn is-siġar il-hom ħafna snin isebbħu u jħaddru l-misraħ, u joffru dell mix-xemx lin-nies, u kenn lil eluf ta' għasafar.

Imma l-uffiċjali ġabu l-permess, żabru l-weraq kollu u ġew bil-gafef bil-lest biex l-ghada jaqilgħuhom.

Dakinhar fil-ġħaxja elf zakak abjad (*white wagtail*) ġew biex jorqdu bħas-soltu fis-siġar. Imma ma sabu xejn!

Fil-fixla l-povri għasafar bdew itiru u jagħqudu mal-pjazza qishom l-imġien, jaħbtu f'xulxin u fl-arbli, u uħud waqgħu mejtin fl-art. In-nies li kienu hemm baqqħu skantati b'dak li raw. Skantati u rrabjati!

Il-BirdLife flimkien ma' Moviment Graffiti u għaqdiet oħra ipprotestat kontra dan il-barbariżmu. Ir-rabja fil-midja

żdiedet u saret pressjoni biex l-uffiċjali jispiegaw għaliex riedu jeqirdu s-siġar. Imma dawn ma kellhomx tweġiba. Minflok, ċedew u bidlu d-deċiżjoni.

Is-siġar se jibqgħu hemm!

Issa nisperaw li ma jdumux ma jerġgħu jtellgħu l-weraq ħalli lkoll inkomplu ngawduhom. Nawguraw ukoll li l-imsejknin għasafar li tilfu l-post tal-irraqid jirnexxilhom isibu post ieħor fejn jorqdu qabel ma tidħol il-kesħa sew.

Wieħed mill-vittmi - zakak abjad

Rix Rari

Aron Tanti

F'Novembru fil-port tal-Imġarr (Għawdex) tfaċċa dan iċ-ċinju, għasfur rari fil-Mediterran. Dam jumejn ipaxxi l-ġħajnej ta' min rah, u bil-preżenza tal-pulizija, tal-BirdLife u tal-ERA, ebda kaċċatur ma sparalu.

X'għandna mid-dinja?

Tiżdied fit-tit

Fil-Brazil hemm progett biex isalvaw il-**golden lion tamarin**, xadina żgħira ħamranja u simpatika, b'dak il-1-munxar li tistħajjalha ljun żgħir! Tgħix fl-Atlantic Forest, foresta li darba kienet enormi imma li issa baqa' minnha 15% biss! Imma hemm għaqda ambientali li qiegħda tixtri rqajja' ta' art u thawwilhom bis-siġar. Issa qiegħdin iħawlu wkoll kuriduri ta' siġar bejn dawn iċ-ċapep foresti ħalli t-tamarins (li jibżgħu jinżlu fl-art) ikunu jistgħu jaqsmu minn foresta għal oħra bla ma jinżlu mis-siġar. Fis-Snin Sebghin kien stmat li kien baqa' biss xi 200 tamarins. Issa n-numru tela' għal xi 4800. Għadu baxx, imma progress kbir!

¹munxar. Ix-xuxa goffa li jkollu madwar rasu l-ijun (bl-Ingliz mane)

6

Għaliex l-affarijiet ħajjin għandhom bżonn l-ilma?

Meta x-xjenzati
jfittxu l-ħajja fuq
pjani oħra,
l-ewwel ma jfittxu
huwa l-ilma.

Għaliex? Għax bla
ilma ma jistax ikun
hemm ħajja kif
nafuha.

Naraw ftit għaliex...

Għasfur tal-
bejt kunkent
jibbaħba!

L-ilma jgorr

L-ilma huwa likwidu ħafif li jiġi u
għalhekk tajjeb biex iż-ġorr l-affarijiet
f'għisem l-annimali u jwassalhom
fejn ikun hemm bżonn. L-ossiġġu li
jidhol fina meta nieħdu n-nifs jinhall
fid-demm u minn hemm jimxi ġħal
kull ċċellola ta' ġisimna. Id-demm tal-
annimali (ħlief tal-insejti) fih ħafna ilma.
Tagħna l-bneden min nofsu ilma! Bla ilma
l-ossiġġu la jinhall u lanqas jiġi fil-vini.
L-insejti jieħdu n-nifs differenti minna
imma xorta jridu l-ilma biex iż-ġorr in-
nutrijenti f'ġisimhom.

Dan jgħodd għall-pjanti wkoll.
L-għeruq ittelgħu l-ilma bis-sustanzi
mill-ħamrija u jitqassam mal-pjanta
kollha. L-istess l-ikel li jagħmlu l-weraq
mid-dawl tax-xemx jingarr bl-ilma
għall-bqija tal-pjanta. Fl-annimali wkoll,
is-sustanzi li nieħdu mill-ikel jingarr
fid-demm. Anke meta l-ġisem jarmi dak
li m'għandux bżonn, jinqeda wkoll bl-
ilma biex iż-ġorr il-fdal u jarmih 'il barra.

L-ilma jirregola

L-ilma għandna bżonn u wkoll
biex jirregolalna t-temperatura. Meta
joħorġilna l-gharaq dan iż-żommna friski
specjalment meta tgħaddi żiffa.

Il-pjanti wkoll joħorġilhom l-ilma
minn tqob fini fil-weraq. Dan l-ilma
l-pjanti już-żaww biex inehlu materjal
li jagħmlilhom il-ħsara, bħall-melħ. Xi
pjanti għandhom xagħar fin mal-weraq
li jaqbad ftit mill-ilma li joħorġilhom
ħalli jżomm il-werqa friska.

Min iktar, min inqas...

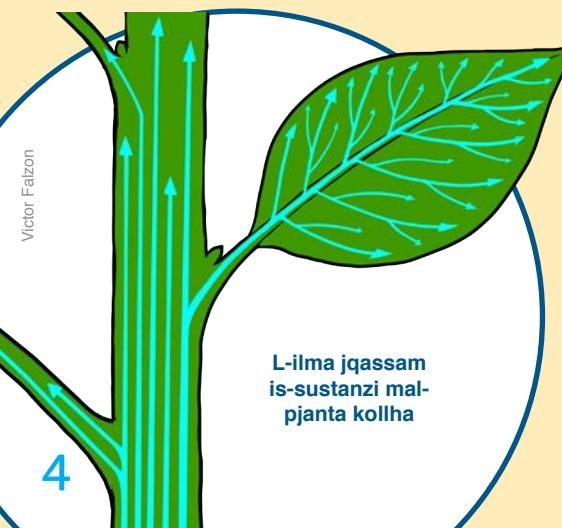

L-ilma jreġġi

L-ilma bżonnjuż ukoll għaliex
iż-żomm il-forma tal-ġisem tal-annimali
u anki tal-pjanti. Pereżempju, tliet
kwarti mill-ġilda tagħna magħmulu
mill-ilma u dan iż-żommilha l-forma
tagħha.

L-affarijiet ħajjin kollha magħmulin
minn ċċelloli. Biex jaħdmu sew, iċ-
ċċelloli għandhom bżonn l-ilma. Bla ilma
ċċellola tkun qisha bużżeqha
mifqugħha!

L-istess jgħodd għall-pjanti. Ħafna
pjanti tal-art li ma jagħmlux injam,
bħall-fjuri li naraw fil-kampanja, ma
jżommux weqfin jekk ma jreġġihomx
l-ilma. Il-pjanti tal-art għandhom
ħafna kanali minn fejn jgħaddi l-ilma
li jkun tiela' mill-ħeruq. L-ilma jkun
għaddej kontinwu u l-pressa tiegħi
żżomm il-pjanta wieqfa. Jekk dawn
il-kanali jinqatgħu (bħal meta xi ħadd
jaqta' zokk jew fjur), dik il-parti
tal-pjanta tikkrolla għax ma jkollhiex
l-ilma żżommha.

L-ilma jqassam
is-sustanzi mal-
pjanta kollha

L-affarijiet ħajjin mhux kollha
jeħtieġu l-istess kwantità ta' ilma. Il-
pjanti tad-deżert jintefħu bl-ilma meta
tagħmel ix-xita ħalli mbagħad już-żaww
fi żmien in-nixfa. Ħafna annimali
ma tarahomx jixorbu, mhux għax
m'għandhomx bżonn l-ilma imma għax
l-ikel fih bizzejjed ilma għall-bżonnijiet
tagħhom. Ħafna insetti jieħdu l-ilma
mill-pjanti li jieklu, u ħafna għasafar
jieħdu l-ilma mill-priżza li jaqbdū jew
mill-frott li jieklu.

Imma r-regola hija l-istess għal kull
ħaġa ħajja: **jekk trid tgħix f'din id-
dinja, għandek bżonn l-ilma!**

L-Ghasafar KOLLHA ta' Malta

F'Malta s'issa dehru fit **iktar minn 400 speci** ta' għasafar. Xi speci huma komuni, oħrajn rari, uħud iż-żuruna fit-ġranet fis-sena, oħrajn jgħixu magħna s-sena kollha. F'dis-sensiela qed ingibbu l-lista kollha! Dawn huma **Numri 101 sa 110...**

101	Isem Malti Fras-servjent Isem Ingliz Black-winged Stilt Isem xjentifiku <i>Himantopus himantopus</i>	106	Isem Malti Monakella Prima Isem Ingliz Common Ringed Plover Isem xjentifiku <i>Charadrius hiaticula</i>
102	Isem Malti Pluviera Griza Isem Ingliz Grey Plover Isem xjentifiku <i>Pluvialis squatarola</i>	107	Isem Malti Monakella Isem Ingliz Little Ringed Plover Isem xjentifiku <i>Charadrius dubius</i>
103	Isem Malti Pluviera Isem Ingliz Eurasian Golden Plover Isem xjentifiku <i>Pluvialis apricaria</i>	108	Isem Malti Monakella Żgħira Isem Ingliz Kentish Plover Isem xjentifiku <i>Charadrius alexandrinus</i>
104	Isem Malti Pluviera Żgħira Isem Ingliz Pacific Golden Plover Isem xjentifiku <i>Pluvialis fulva</i>	109	Isem Malti Birwina tal-Lvant Isem Ingliz Greater Sandplover Isem xjentifiku <i>Charadrius leschenaultii</i>
105	Isem Malti Birwina Isem Ingliz Eurasian Dotterel Isem xjentifiku <i>Eudromias morinellus</i>	110	Isem Malti Birwina tal-Asja Isem Ingliz Caspian Plover Isem xjentifiku <i>Charadrius asiaticus</i>

Lista approvata minn BirdLife Malta. Għalkemm xi speċi magħrufin b'iktar minn isem wieħed, dawn huma l-ismiċċi ufficjalji bil-Malti li tuża BirdLife Malta. L-ismiċċi bl-Ingliz u xjentifiki huma dawk li tuża BirdLife International (www.birdlife.org)

Id-Dodo

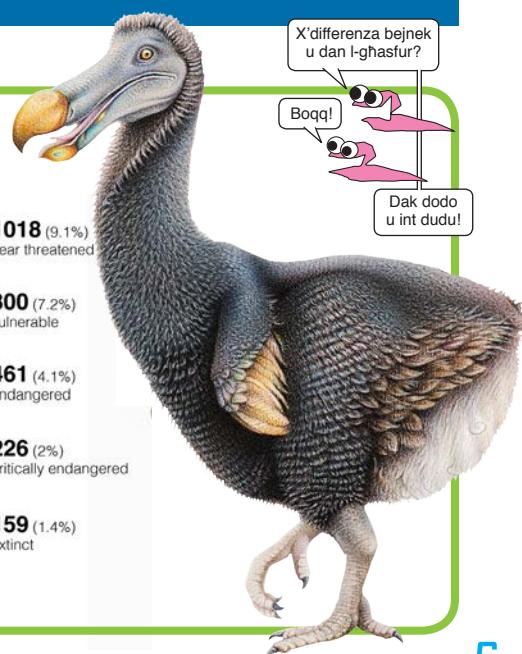
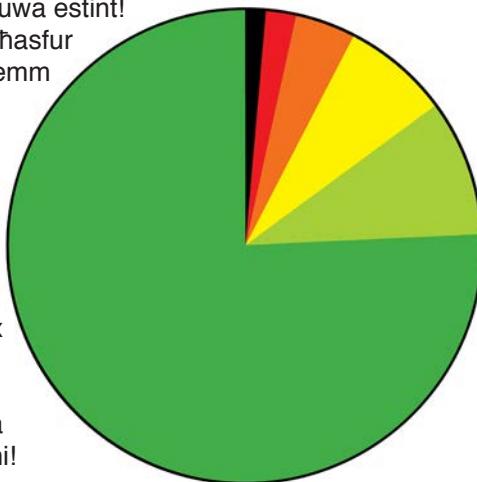
Id-dodo għasfur famuż... għax huwa estint!

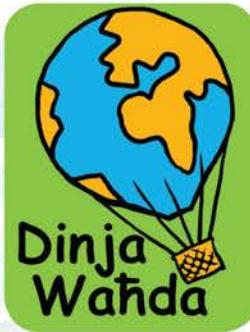
Imma d-dodo mħuwiex l-uniku għasfur li sparixxa minn wiċċi id-dinja. Hemm

159 speci oħrajn li wkoll saru estinti. U ma' dawn hemm **2504**

speci oħrajn li qeqħdin jonqsu u li jekk ma noqogħdux attenti ha jispicċċaw estinti wkoll!

L-għaqdiet imseħħbin f'BirdLife International (fosthom BirdLife Malta) qed jagħmlu hilithom biex isalvaw dawn l-ispeci. U hemm diversi stejjjer sbieħ ta' succcess, fejn speci li kienu saru rari hafna nġibdu lura minn xifer l-estinzjoni!

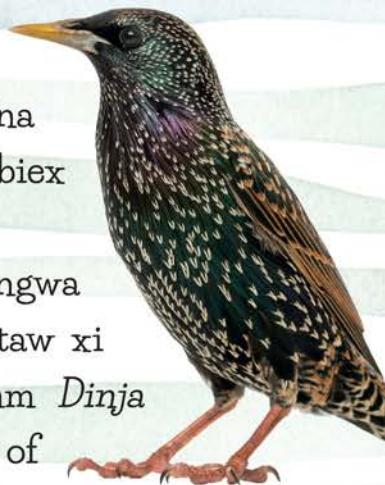

Kif aħna tfal? Mela kont qed indur u nagħqad lejn in-naħħat tar-Rabat għax qed infittex dar gdida u f'daqqa u l-ħin nilmah ġafna tfal deħlin ġo binja. Jien kurjuż ġafna u għalhekk inżiit nittawwal biex nara x'inhu jiġri.

Kulħadd kien liebes vera pulit u milli stajt nifhem (għax jien il-lingwa tal-bnedmin għadni qed nitgħallimha bil-mod) kien qed jingħataw xi premijiet talli l-iscola tagħhom irnexxielha tagħmel il-programm *Dinja Waħda* mmexxi minn Birdlife b'kollaborazzjoni speċjali mal-Bank of Valletta. Kemm nieħu gost nara dawn l-affarijiet!

Common Starling (Sturnus)

Nara tfal jitgħallmu fuq in-natura u kemm hi importanti għal kulħadd li nieħdu ħsiebha. Jekk ma tiħdux sehem f'dan il-programm bħala skola għidu lill-ghalliema tagħkom biex tingħaqdu. Kull skola f'Malta u Għawdex tista' tieħu sehem kemm jekk għadkom fl-primarja u kemm fis-sekondarja. Aktar ma tkunu aktar aħjar ħalli nsalvaw, nippoteġu u nżidu l-ambjent naturali f'Malta u Għawdex.

Dis-sena mid-dehra ħadu sehem 77 skola (jekk qrajt in-numru sew - in-numri għadni nbati ftit fihom). Immaġinaw kieku kull skola tieħu sehem. Kieku jien u shabi

l-annimali żgur ikollna ħajja aħjar u anke intom tfal. Aktar ma jkollna natura madwarna aktar ikoll kom ħajja b'saħħitha. Mill-arja, sal-ħxejjex li tieklu! Issa ha jkoll i-nħall kom għax jien ngħid ġafna (hekk tgħidli ommi) u komplu għożżu l-ambjent ta' madwarkom.

Toni

L-Għasfur tal-Bejt

Spanish Sparrow
(Għasfur tal-Bejt)White Wagtail
(Zakak Abjad)

Ix-Xitwin

Victor Falzon

Qarsu

Hdax-il fjura xitwija! Morru passiġġata fil-kampanja f'daž-żmien, żommu ghajnejkom miftuhin, araw kemm issibu minnhom u ttikkjaw il-kaxxa bajda. Iè-ċieki kkuluriti jgħidulkom humiex komuni jew rari.

Bebuna

Victor Falzon

Fidloqqom

Desirée Falzon

Qniepen

Berwieq

Victor Falzon

Żaghfran selvaġġ

Desirée Falzon

Kahwiela

Suffejra tar-raba'

Desirée Falzon

Lellux

Arian Tanti

Sieq il-hamiema

- komuni hafna
- skarsa
- komuni
- rari

Erika

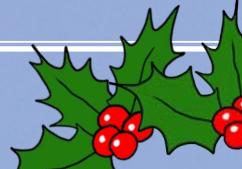
Victor Falzon

7

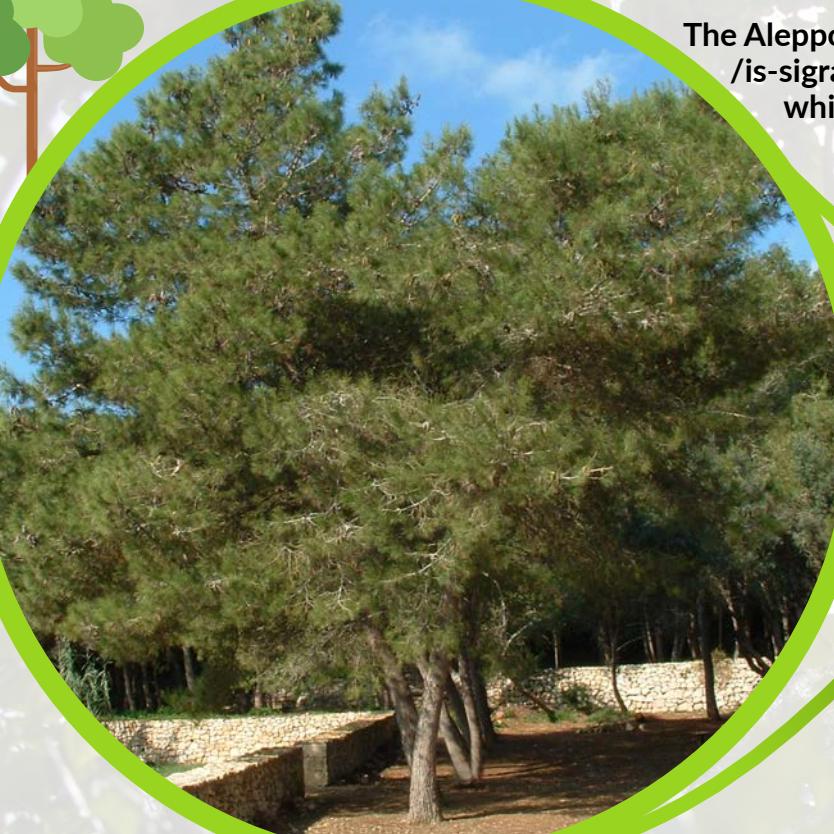
Ćikonja Sewda

Black Stork *Ciconia nigra*

Pine Woodlands

The Aleppo Pine or Jerusalem Pine (*iż-żnuber /is-sigra tal-prinjol*) is a medium sized evergreen which is native to the Mediterranean region.

The leaves which are found in pairs, are needle-like with a light green colour and around 6-13 cm long. It is interesting to note that both male and female cones are borne on the same tree. Male cones are yellowish in colour and hold pollen while female cones are reddish-purple and produce seeds.

The male and female flowers are located on different parts on the tree and are both wind-pollinated. Seeds typically mature after three years and fruits ripen between late July and early August. The bark of this tree is orange-red, thick and deeply fissured at the base of the trunk. This is in contrast to the bark found on the tree's upper crown which is thin and flaky.

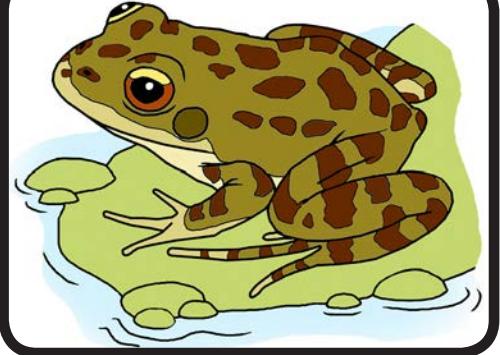
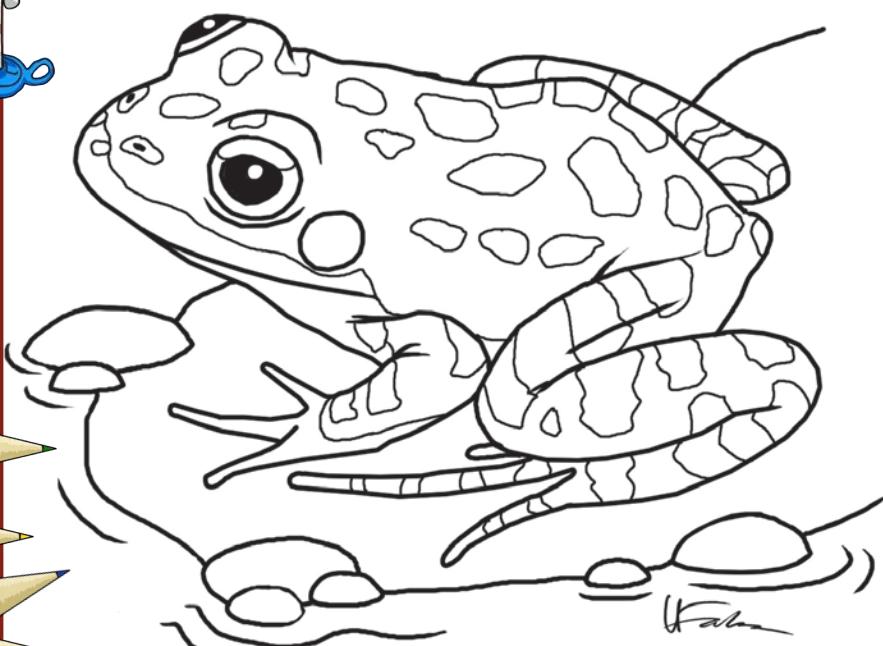

As the name suggests pine woodlands are mainly comprised of pine trees. In recent years the Aleppo Pine was re-introduced in the wild and numerous pines were planted to form pinetums, such as the ones at Mizięb. Other pine woodlands are also found at Il-Buskett, Comino and Imgiebaħ amongst other locations.

The Aleppo Pine is legally protected in certain areas in Malta.

Agħti kultur!

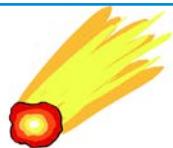

iż-żring

iż-żring annimal specjali ħafna f'Malta, għax huwa l-uniku amfibju li għandna f'pajjiżna. F'artijiet oħrajn hemm diversi speċi ta' żringijiet, u hemm ukoll *toads*, *salamanders* u *newts*. Imma aħna din l-ispeċi waħda biss għandna. Għalhekk tajjeb li nibżgħu ghall-habitat tiegħu (widien niedja, nixxigħat u għadajjar bl-ilma ġelu) inkella se nitifuh.

Victor Falzon

5th Extinction

Għadek m'intix membru fil-Klabb?
Tixtieq iġġedded?
Tixtieq iddañha il-familja kollha?

6th Extinction

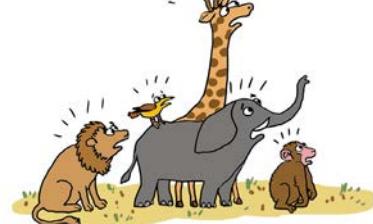

Photo Gallery

Kuxxinetti
Alan Ellul 10

n Days! Club Days! Fun Days! Clu

In Klabb Huttaf we do lots of fun activities and adventures for you and your family. Check out our website for our next exciting activity!

www.birdlifemalta.org/events

My teachers the birds!

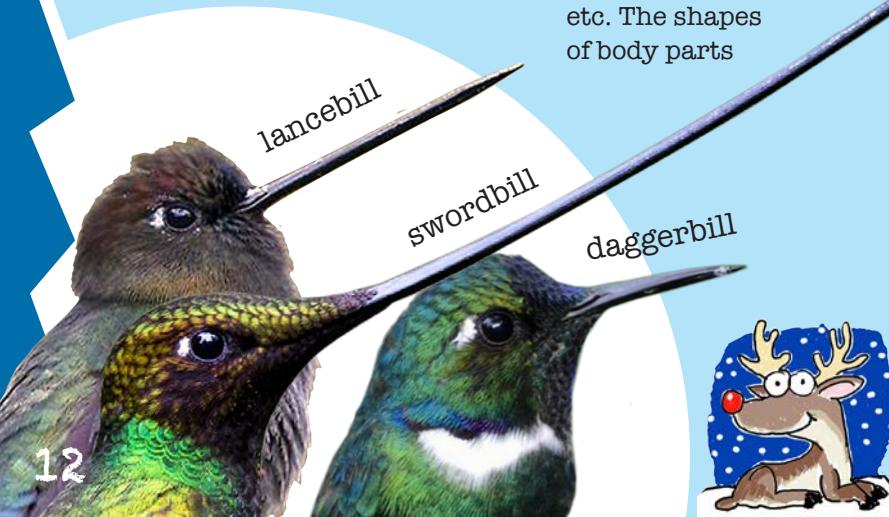
I would like to write about something I thought of while travelling back home from a birding trip across the megadiverse country of Ecuador. I had just seen 700+ bird species on this trip and I was thrilled. Earlier this year I also visited Ghana in Africa where I saw around 400 bird species, so putting them together that's already 1000+ birds.

And I thought: "Since most of these birds were new to me, this means that I learned over a thousand new bird names!" And there are 10,000 more birds species in the world, each with a unique name! That's a lot of different names.

And I thought again: "Wow, throughout my life I've learned so many new words thanks to birds and birdwatching. I'm so lucky to have a hobby that teaches me so much!"

For each a special name

Every organism, each species, has a scientific name. It's a unique name made up of two Latin words: the genus name and the species name. It's the same with birds. Birds are given names in their own country of course, and in fact we have Maltese names for all the 400+ bird species that have been seen in Malta. But did you know that there is also an English name for all the birds of the world?

Part 1

A **giant kingfisher** and an **Oriental dwarf kingfisher** are VERY different in size!

Nicholas Galea

are also used, the bill being a big favourite. So we get **long-billed**, **short-billed**, **wedge-billed** and **broad-billed**. In Ecuador I saw **lancebill**, **swordbill** and **daggerbill** hummingbirds!

Size matters

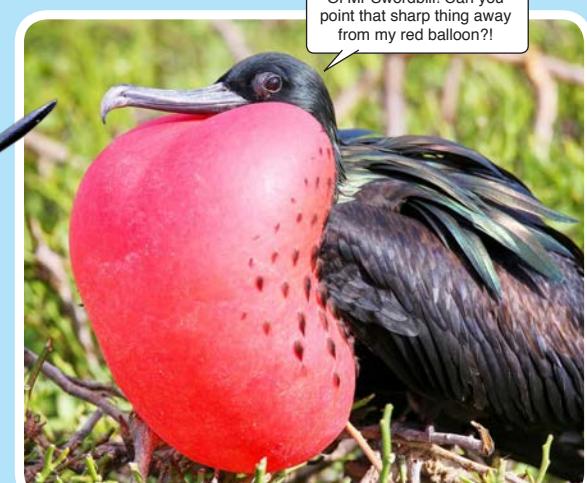
Size is also a common way of naming birds: **greater** and **lesser** are very common adjectives but there's also **giant kingfisher**, **little kingfisher**, **pygmy kingfisher** and **dwarf kingfisher**! These can then be combined to give us names like **red-billed giant** this or **blue-naped pygmy** that.

emperor penguin

So pretty!

Some birds are so beautiful that they are named with superlatives such as **superb starling** or **magnificent frigatebird**, or royalty such as **king penguin** and **emperor penguin** (strangely there are no 'queen' birds, or at least none that I know of!). Even without knowing what these birds look like, their name alone tells you they must look fantastic and you just have to see them!

Oi Mr Swordbill! Can you point that sharp thing away from my red balloon?!

The **magnificent frigatebird**

Part 2 in next issue of Il-Huttafa

Tiktbilna Kimberley...

X'rajt fuq il-bejt!

Għażiż Editur,

Fuq il-bejt għandna pjanta tal-brokkoli. Kibret u nfirxet mhux īħażin, iżda wara s-sajf qalil li kellna din is-sena, fiti li xejn kien baqghalha fjur. Issa li ninsabu fil-harifa qisha reggħet ħadet ir-ruħ. Meta nkun fuq il-bejt dejjem nittawwal qalb il-weraq biex nara nsibx xi haġa.

Hmistax ilu, waqt li kont fuq il-bejt ngħin lill-Mamà tonxor, rajt xi zo dudu medhijin jieklu mill-pjanta tal-brokkoli. Hmm, dawn poggihom xi ħadd u issa faqqsu! Missegħthom bil-mod u xi fit minn hom mill-ewwel telgħu fuq idu.

Il-Mamà tinqala' għal dawn l-affarijet u malajr niżżejt iġġib vażett imżaqqaq, tefgħet fih fit zkuk irqaq u biccjejn weraq tal-pastard.

“Weraq u zkuk għalfejn?” staqsejt, imbagħad ftakart li darba kienet qaltli li d-dud iridu jkunu mqabbdin sew ma’ xi haġa biex meta jkunu fosdqa ma jiddu minnha.

U hekk għamilna! Kull filgħodu konna nitilghu naraw il-process meravaljuż ta’ dan l-insett. Għamilna fit riċerka u sirna nafu li d-dud jagħmlu tlett ijiem jieklu bla ma jieq fu. Domma 12-il gurnata nosservawhom, narawhom jinbidlu f'fosdqa u mbagħad jibjadu u jieħdu l-forma ta’ farfett.

Fl-ahħar il-jum tant mistenni wasal u bdejna narawhom isiru friefet. Neħhejna l-ghatu tax-xibka u bdew ġerġin itiru wieħed wara l-ieħor. Xi ġmiel hux! Għamilna tlett ijiem naraw hekk sakemm fl-ahħar ma rajniex aktar.

Tassew kellna xortina tajba, u bhala tifkira żammejt zokk ċejen b'sitt fosdqiet vojta mdendlin miegħu. Nispera li jiġi lura mqar wieħed mill-frieffet u jibid il-bajd fil-pjanta tal-brokkoli, biex forsi nara tilkek sofor ileqqu qalb il-weraq. B'hekk inkun nista' ngħid li rajt il-process kollu!

Kimberley Marie Gatt +
il-Mamà u hija Benjamin

Għażiż Kimberley,

Had tħad gost naqra l-ittra tiegħek u nifli l-ħafna ritratti li bgħattli. Jidher ċar li intom familja naturalisti, prosit kbira!

Kemm hu feeling sabiħ hux meta tgħin lin-natura! Il-frieffet għandhom bżonn ħafna l-ġħajnejna tagħna għax tant qridnielhom mill-ħabitat tagħhom.

Nittama li jürnexxilek issibilhom il-bajd. Fittex taħbi il-weraq għax il-farfett tal-kabooċċi hemmhekk iħobb ibid!

Qis li tibqa' żżomm għajnejk (u qalbek) miftuhin għall-meravalji tan-natura. U bilhaqq prosit ukoll ta' kemm tikteb Malti tajjeb!

L-Editur

Tghid xi
darba nsir
fosdqa jien
ukoll?

I'M DREAMING OF A GREAT WHITE CHRISTMAS...

Wish it could be Christmas every day? Well, some sea creatures don't even have to wish... let's have a look at a few particularly festive friends who were just born in the Christmas mood!

CHRISTMAS TREE WORM

What would a Christmas party be without a colourful tree, right? These are actually little worms with 'Christmas trees' on their heads which help them feed and breathe.

COMMON JINGLE SHELL

Any party needs a soundtrack, and when these are strung together, they can sound like bells! I bet one can hear: jingle shells, jingle shells, jingle shells rock!

SNOWFLAKE CLOWNFISH

This is a unique colour variation of the popular common clownfish. It's Nemo's not-so frozen cousin!

COOKIE CUTTER SHARK

Someone is ready for baking some festive joy! This tiny shark has a strong circular bite which gives its name. Do you think it leaves any of its treats out for Santa?

CHRISTMAS ISLAND RED CRAB

Believe it or not, Christmas Island isn't at the North Pole but actually next to Australia! This is where an annual mass migration of red crabs happens so they can lay their eggs in the ocean, with up to 45 million crabs doing it at once! Wow!

HAPPY HOLIDAYS FROM THE OCEAN AND FROM THE MALTA NATIONAL AQUARIUM!

il-Pipistrell

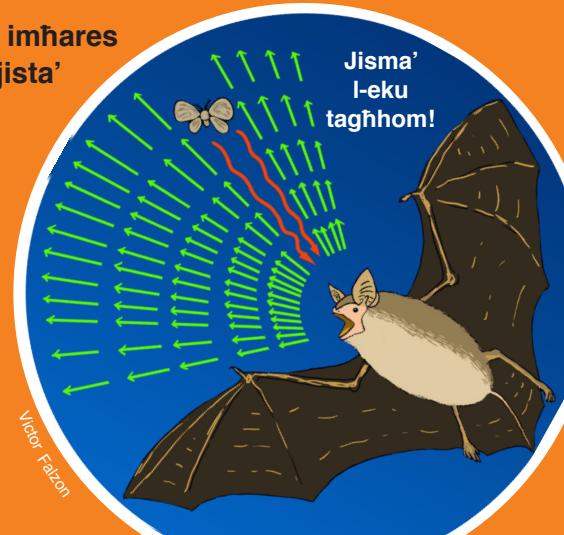
- ❖ Il-pipistrell huwa wieħed minn xi 10 speci ta' friefet il-lejl li nsibu Malta.
- ❖ Għalkemm jisimhom hekk, il-friefet il-lejl m'għandhom x'jaqsmu xejn mal-friefet. Il-friefet (*butterflies*) huma insetti, il-friefet il-lejl (*bats*) huma mammiferi.
- ❖ Il-friefet il-lejl li naraw Malta huma kollha annimali żgħar, u il-pipistrell huwa l-iżgħar fosthom!
- ❖ Bħall-friefet il-lejl Maltin l-oħra, il-pipistrell huwa insettivoru, jiġifieri jiekol insetti, l-iktar nemus u baħrijet.
- ❖ F'Malta għandna mill-inqas tliet speċi ta' pipistrelli: il-pipistrell (*common pipistrelle*), il-pipistrell żaqqu bajda (*Savi's pipistrelle*) u il-pipistrell tal-keffa (*Kuhl's pipistrelle*).
- ❖ Għalkemm bl-Ingliz nghidu “blind as a bat” il-friefet il-lejl fil-fatt għandhom ghajnejn u jaraw.
- ❖ Bħall-friefet il-lejl l-oħra, il-pipistrell għandu smiġħ eċċellenti.

Il-pipistrell normalment joħroġ bil-lejl iħuf u jifitex x'jekol. Binhar isib xquq żgħar bejn ġebel f'hitan tal-bini, fejn jorqod sa ma jidlam.

Il-pipistrell jaqbad l-insetti bl-*echolocation*. Jitfa' twerziq iriq u kontinwu u jissemmu' għall-eku minn insetti li jkunu qed itiru. B'hekk jaqbad il-priza mhux bis-saħħha t'għajnejh imma bis-saħħha ta' widnej!

Il-pipistrell imħares bil-liggi. La jista' jitfixx, la jinqabad u lanqas jinqatelu.

Il-friefet il-lejl Maltin ma jixorbx id-demm!

ECOHIVE MISSIONS

THE CLEAR LAKES

WRITTEN BY VALENTINA

Y BIRTHDAY
IT WAS A SPECIAL DAY AT CLEAR LAKESTHE SCULPTURE IS
READY. I'LL COVER IT!THE CAKE
TURNED OUT
PERFECT!GREAT
JOB, GUYS!
COMMANDER
YELLOW IS
GOING TO
LOVE THIS!

HEHEHE!

BOSS,
IT'S RUBY.
IT SEEMS THOSE
PESKY BEES ARE
THROWING
A PARTY...

ECOHIVE TEAM WAS SETTING UP A SURPRISE!

